

Summæ Theologicæ Scholasticæ Et Moralis

In Quatuor Partes Distributæ

In qua de Incarnatione Verbi & Mysteriis vitæ Christi, nec non de
Sacramentis in genere & singulis in specie succinctè & dilucidè tractatur

Herincx, Wilhelm

Antverpiæ, 1675

Qu. III. An quovis tempore licitus sit usus matrimonii.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72963](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72963)

Quaest. III. An quovis tempore licitas sit usus Matrimonii. 93

quam necessitatem, aut utilitatem, v. g. ob indignationem conjugum aliudve detrimentum proprium vel petentis. Sicut excusari potest petens mutuum ab usurario. Similiter satis constat compartem posse admittere copulam convertendo redditionem in petitionem: sic enim ipsa copula executio ne quidem erit peccaminosa ex parte alterius, etsi prius illicitè petierit. Quà petitione subinde etiam tenetur compari alteri impedito consulere, ipsum praevenire, si v. g. immineret illi periculum peccati.

Pro fine quaestionis nota, Episcopos posse dispensare in impedimentis supervenientibus Matrimonio contracto, etiam dum est facilis recursus ad Papam; juxta Doctores passim, & praxim seu consuetudinem communem ac praescriptam. Extat etiam Oraculum Pii V. factum Franciscanis (quod est nonum inter Oracula ejusdem Pontificis in Bullario Rodriguez, idemque referunt alii Scriptores passim) quo eorum Confessariis juxta formam Tridentini approbatae, & à Provinciali specialiter deputatis, datur facultas dispensandi cum incestuosus ad petendum debitum; similiter cum eis qui contraxerunt cum voto simplici castitatis Matrimonium, ut eo durante petant debitum. Facta autem semel hac deputatione, facultas est perpetua: potestque etiam extra confessionem mandari executioni. Quam facultatem extendit Rodriguez ad impedimentum cognationis spiritualis superveniens Matrimonio contracto. Sed extensio non est satis fundata. Nos tamen impediri septimum, quod debiti petitionem impedit, non admittimus.

Porro praeter allegatum, vivo vocis oraculum extat apud Rodriguez in Bullario Concessio Julii II. Bulla 24. pro Monachis S. Benedicti Congregationis Vallisolitanae, in qua Prioribus seu Praesidentibus & tribus vel quatuor Confessariis specialiter ad id deputandis per Superiorem monasterii datur facultas ad nutum deputantis revocabilis, dispensandi in petitione debiti cum incestuosus ad eorum Ecclesiam seu Monasterium recurrentibus; idque intra Sacramentum Confessionis.

QUAESTIO III.

An quovis tempore licitus sit usus Matrimonii?

Ubi hoc movetur propter dies festos, maxime solemnes, aut etiam quando conjuges volunt communicare. Secundò, quando uxor patitur menstrua. Tertio, quando est gravida. Quarto, durante purificatione post partum. Quintò, quando lactat.

Dico I. Maxime expedit conjuges die-

Herim: Sum. Theol. pars IV.

bus festivis, praesertim solemnioribus, ab usu Matrimonii abstinere, ut majori fervore & puritate possint vacare orationi. Idque scriptum volunt Patres relati à Gratiano 33. q. 4. dum dicunt eos tunc debere abstinere; ut docet Scotus dist. 32. ad 3. & alii communius, contra aliquos existimantes eos obligari ad hoc sub veniali. Unde conjux illis diebus absolute tenetur reddere debitum petenti. Ratio Conclusionis est, quod non appareat sufficiens fundamentum strictae seu proprie dictae obligationis abstinendi istis diebus à copula. Idemque est de diebus Communionis. Quamvis ob remanentem libidinis sensum, ac distractionem & hebetudinem mentis adesse posset interdum culpa quaedam venialis irreverentiae in Communionem facta post habitam ipsa die copulam per modum petitionis; aut certe suadenda sit eo die à Communionem abstinencia: nisi circumstantiae aliud suadeant. Immo piissimum consilium est abstinere isto die à petendo debito etiam post Communionem. Pars tamen ob hoc à redditione debiti non excusatur. Nec ipsa ob hoc facile urgenda est, ut à Communionem abstineat, seque tanto bono priver, quae obligationi suae satisfacit.

Diebus festis aut Communionis an abstinendum à copula.

Dico II. Probabilius non est mortale, vacare actui conjugali tempore menstrui, etiam petendo debitum. Ita Sanchez d. 2. n. 7. & alii communius, contra multos, inter quos Alesius, D. Thomas, D. Bonaventura existimantes esse mortale, nisi saltem in alterutro subsit periculum incontinentiae: quorum sententiam valde probabilem asserit Sanchez n. 2. eique favet Scotus supra n. 5. immo & Augustinus q. 64. super Leviticum. Probatur Conclusio: quia in primis non extat divina prohibitio in nova Lege: vetus autem data Levitici 20. utpote ceremonialis, & ex parte judicialis, jam cessavit. Non etiam jure naturae congressus tali tempore est mortalis: eo quod neque ex se sit ita diffinis rectae rationi; neque etiam quia est nocivus proli nasciturae, quasi ob hoc inficiendae lepra aut alio morbo (in quo praecipue fundantur Auctores contrariae sententiae) quia hoc rarissime & serè numquam accidit; uti experientiam docere Auctores passim testantur. Alioquin sanè oppositum foret dicendum: nam (ut arguit Scotus supra) majori praeepto tenetur conjux non agere, unde proles nascatur leprosa seu elephantiaca aliisve morbis subjecta, quae posset aliàs procreari sana, quam pro nunc satisfacere voluntati mulieris, pro quando ut in pluribus puer nascitur leprosus aut aliis morbis subjectus.

15. An sit mortale accedere ad menstruatam.

Dixi in Conclusionem, Non est mortale: quia Doctores passim agnoscunt in petente debitum tali tempore culpam venialem, saltem nisi adsit periculum incontinentiae, diuturna à conjuge absentia, aut alia ratione.

16. An saltem sit veniale.

Ddd 3 tiona-

tionabilis causa: aliàs enim videtur quædam incontinentia junctâ cuidam indecentiæ, & feccitati singulari (quàm castus animus horret cogitare) exigere congressum tali tempore, & non expectare tempus aptum retentioni seminis & generationi brevi futurum. Pars autem, à qua debitum petitur, juxta *Sanchez, Præpositum q. 6. d. 8. n. 61.* & plures alios videtur habere justam causam reddendi, per hoc præcisè, quòd peccatur: eò quòd juxta præmissa actus tali tempore exercitus non sit ita in se indecens, ut nullâ circumstantiâ possit cohonestari: talis verò circumstantia ex parte reddentis videatur adesse, per hoc quòd reddens compati suæ satisfaciât. Immo consequenter idem *Sanchez, Præpositus* & alii docent, quòd conjux reddere teneatur; quàmvis hoc præter Auctores alterius sententiæ negat *Bonacina* & alii, eò quòd sit turpitudine tenens se ex parte actûs. Et *Sotus, Silvester, Petrus Ledesma* & plures alii docent saltem virum prius admovendum, ac si fieri possit flectendum, ut desistat (quòd indubiè saltem consultissimè fit) quamquam si desistat non desistat, aut sit periculum odii, vel quòd ad alias sit abiturus, mulier teneatur debitum reddere, ut eos sentire refert *Præpositus supra n. 54.*

An debitum tunc petitum reddi possit,

vel debeat.

17. Licet non noscitur uxor gravida.

18. An licet cognoscatur mulier tempore purificationis.

DICO III. Quando uxor est gravida, licet reddatur & petitur debitum (adeoque illicite negatur) modò absit periculum abortûs. Ita communis Doctorum contra Nonnullos putantes, esse veniale, tunc exigere debitum. Ratio est, quòd nulla lex hoc prohibeat. Quòd enim Patres subinde videantur culpâre talem congressum, intelligendi sunt de consilio: vel quando subest periculum abortûs. Et certè si Matrimonii usus tunc esset illicitus, male esset provisum conjugibus de remedio concupiscentiæ: cum majore parte temporis uxores multorum sint gravidæ.

DICO IV. Uti Matrimonio statim post partum, durante adhuc naturali menses purificatione, non est mortale, ut satis receptum est apud Doctores: immo juxta *Richardum, Sanchez, Henriquez, Præpositum supra d. 11.* & plures alios ne quidem est veniale, eò quòd corporalis immunditia non videatur sufficere ad causandum peccatum in actu conjugali, ad quem partes jus habent. Videtur tamen saltem moraliter adesse veniale, ob nimiam intemperantiâ, quæ in copula isti feccitati junctâ apparet, uti in copula cum menstruata: nisi aliqua ratio excuset. Quòd autem *S. Gregorius* ait, & refertur c. *fm. dist. 5. Nisi purificationis tempus prius transierit, viris suis non debent admisceri*, dictum est ab ipso tamquam sancto Doctore & dante sanctum consilium, non tãquam imponente rigorosum præceptum, vel certè ob intemperantiâ ibi regulariter adjunctam, dicit id esse illicitum, scilicet venialiter.

DICO V. Non est illicitum uti Matrimonio eo tempore, quo mulier lactat. Ita Doctores communiter: quia periculum, quòd aliqui dicunt proli lactanti imminere, nullum vel parvum est. Quòd si subinde contingat adesse, potest per aliam nutricem vel alimentum provideri. Certè (inquit *Præpositus q. 6. d. 11. in fine*) conjugati intollerabile gravamen subirent; si juxta quorundam sententiam non possent se mutuo cohabitare, dum mulier est gravida, puerpera, lactans: inde enim sequeretur, quòd non nisi rarissimè actum conjugalem possent exercere. Et ita quidem congruit humanæ infirmitati: etsi non satis quem suaderi nimia hujus actûs raritas, quæ non extorserit amor propaginis aut fidei conjugalis.

QUÆSTIO IV.

Qualiter usus conjugalis sit illicitus ratione modi?

DICO I. Certissimum est conjuges mortaliter peccare congregiendâ sodomitice sive extra vas naturale. Talis namque congressus repugnat lumini naturæ, etiam Barbaris explorato, ac fini matrimonii. Quare mortem potius, quàm talem concubitum deberet uxor admittere. Quidquid impius Mahumet in suo Alchorano c. 1. illam permisisse fertur his verbis: *Vxores vestra sunt aratura verbis, inquit igitur araturam vestram à libitino.* Immo juxta Doctores communiter non solum licite inchoatur copula in vase præpestero, cum intentione perficiendi in vase naturali, eò quòd ista carnis penetratio videatur inchoata sodomia, & ex natura sua dispositio ad illam: ut proinde non se habeat instar alterius nudi tactûs, quo licite provocatur natura in ordine ad copulam conjugalem.

DICO II. Certissimum quoque est conjuges peccare graviter tangendo seipos aut se mutuo, etiam consentientes, cum pollutione seu effusione seminis extra vas: cum id repugnet castitati conjugali finique matrimonii, nec mollities naturæ contraria per conjugium honestetur. Immo videtur communis sententia, quòd conjugatorum pollutio præterea habeat specialem malitiam contra fidem conjugii, veluti quæ prohibeat usum carnis extra limites conjugii, & obliget, ut uterque servet alteri castè corpus suum. Et consonat illud *Ambrosii*, quòd refertur c. *Nemo sibi, 3. q. 4. Nec hoc solum est adulterium, cum aliena muliere peccare conjugis, sed omne quòd non habet potestatem conjugii.* Non video tamen efficacem istius sententiæ rationem. Varios etiam deprehendi pœnitentes, qui non apprehendebant specialem malitiam ex parte conjugii.